

XALQARO NORDIK UNIVERSITETI

**«O‘ZBEKISTON — 2030” STRATEGIYASINI
AMALGA OSHIRISH YO‘NALISHLARI VA
ISTIQBOLLARI YOSHLAR NIGOHIDA»
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYA**

Toshkent – 2024

IV SHUBA

- Turdimurodov Ш.Н.** Предпосылки и этапы развития современных финансовых технологий 322
- Khamidova A.Kh.** Xalqaro standartlarga muvofiq pul oqimlari to'g'risida hisobot tuzish..... 329
- Turdiyeva G.S., G'aybullayeva K.E.** Yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda iqtisodiy rivojlanishidagi tutgan o'rni 332
- Ergasheva R.B.** Yashil iqtisodiyot haqida tushuncha, uning jamiyat hayotidagi o'rni va ahamiyati 334
- Berdimo'minova Z.Z.** O'zbekiston va qozog'iston mamlakatlarida iqlim o'zgarishing aholi turmush darajasiga ta'siri 336
- Abdulhamidov S.A.** Globallashuv jarayoni va uning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri 340
- Джавадова Т.И.** Успешные примеры международного экономического сотрудничества нового Узбекистана: опыт и перспективы..... 344
- Zarekeyev A.A.** O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tishi: muammolar va imkoniyatlar..... 348
- Mirzayev U.N.** Turistik xizmatlar xususiyatining «4 ta S» bilan ifodalanishi hamda xizmat ko'rsatish paketi..... 351
- Турумов Б., Камилова Н.А.** Современный механизм обеспечения международной экономической безопасности 355
- Рахимов Б., Камилова Н.А.** Кадровая политика предприятия в вопросе повышения эффективности производства..... 361
- Sadriddinova S.S.** O'zbekistonda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda jahon mamlakatlari bilan hamkorlik munosabatlarini o'rnatishdagi o'rni 364
- Sultonov D.** O'zbekiston iqtisodiyoti modernizatsiyasi, barqaror iqtisodiyot va jahon mamlakatlari bilan xalqaro hamkorlik masalalari..... 369
- Normamatov O.N.** Turizm sohasida interaktiv xizmatlarni veb-sayt, mobil ilova va chatbotlar shaklida mijozlarga xizmat ko'rsatishni shakllantirish 372
- Nabiyev R.A.** Talabalarda ichki turizmدا onlayn gid xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha malakalarini shakllantirish 377
- Xalilova M., Muxtorova U.K.** Aholi turmush darajasi va uning sifatini belgilovchi miqdorlar..... 382
- Raxmonova Z.R.** Umumiy o'rta ta'lim maktablarida musiqa darslarini o'tkazishda o'zbek xalq cholg'ularini o'rgatish uslubiyoti (boshlang'ich sinflar misolida) ...386

YASHIL IQTISODIYOT HAQIDA TUSHUNCHA, UNING JAMIYAT HAYOTIDAGI O'RNINI VA AHAMIYATI

Ergasheva Ruxshona Bekzod qizi¹

¹Xalqaro Nordik Universiteti

Iqtisodiyot va pedagogika fakulteti

Moliya yo'nalishi 1-ML-23 guruh talabasi

Annotatsiya: Bu maqolada mamlakatning yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonining samarali usullari yoritilgan. Shuningdek, yashil iqtisodiyot qanday shakllantirilishi va uning rivojlantirilishi haqida ham ma'lumot berib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Innovatsiya, texnologiya, xorij tajribasi, eksport, samara, rivojlanish, rivojlangan mamlakatlar, investitsiya, boshqaruv tizimi

Yashil iqtisodiyot bu iqtisodiy tizim. Uning asosiy maqsadi sayyoramizning ekologiyasi va uni saqlab qolish bilan birga iqtisodiyotning barcha sohalarini rivojlantirishga qaratilgan. Yashil iqtisodiyot – inson hayoti va sog'lig'i uchun zarur bo'lgan resurslarni, atrof-muhit va ekologiyani bir butun holda saqlab qolib, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalari bilan bog'liq iqtisodiyotni yanada rivojlantirishni amalga oshirishga asoslangan iqtisodiy faoliyatning yangi yo'nalishidir.

Mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni rivojlantirishga erishish boshqaruv sohasini yanada rivojlantirish, yaxshi darajaga chiqishini ta'minlaydi. Boshqaruv jarayonida yaxshi va kuchli boshqaruv tizimi bo'lmasa, barqaror rivojlanish yo'liga o'tish ehtimoli juda kam bo'ladi. Mamlakatga kirib keladigan mahalliy va xorijiy investitsiyalar uchun rivojlangan va tahlil qilinadigan makroiqtisodiy muhitga ega bo'lish juda muhim omil hisoblanadi. Mamlakatimizga yashil iqtisodiy muhit ham shaffof bo'lishi kerakligi talab qilinadi. Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda samarali boshqaruv tuzilmalari, rejalar va dasturlarning samarali amalga oshirilishini ta'minlash muhim ahamiyatga ega hisoblanadi.

Yashil iqtisodiyotga o'tish biznes yuritish tizimida yangicha fikrlashni talab qiladi. Bu turli sohalarda ishlay oladigan yangi malakali ishchi va mutaxassislarni talab qiladi. Buning uchun kadrlarning salohiyatini yanada oshirish kerak.

Yashil iqtisodiyotga o'tish tadqiqot, texnologiyani rivojlantirish, innovatsiyalar va bilimlarni doimiy ravishda oshirishga sarmoya kiritib borish zarurligini talab qiladi. Ko'plab rivojlangan mamlakatlarning yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun ko'plab resurslarni ajratganligi va ilmiy-tadqiqotlarga katta miqdorda sarmoya kiritgan mamlakatlar iqtisodiyotining o'sish sur'atlari tezlashganiga muvaffaq bo'lganini ko'rishimiz mumkin. Bunga Shimoliy Yevropa davlatlarining tajribasi misol bo'la oladi. Ular qatoriga Daniya, Finlandiya, Islandiya, Norvegiya va Shvetsiya kabi mamlakatlar kiradi. Bu mamlakatlar "Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirishda soliq omilidan foydalanganlar. Ammo, barqaror rivojlanish maqsadlariga mos keladigan, qo'llab-quvvatlanadigan yo'nalishlarni aniq belgilash

zarurati mavjud. Ilmiy-tadqiqot va texnologiya innovatsion sa'y-harakatlari resurslar samaradorligiga, shuningdek, oqava suvlarni tozalash va tuzsizlantirish, qayta tiklanadigan energiya, qattiq chiqindilarni qayta ishlash, yashil qurilish va binolar, ekologik toza hamda sanoat texnologiyalari kabi sohalarga yo'naltirilishi kerakligini talab qiladi. Bunga "Byurokratik to'siqlarni yanada qisqartirish hamda davlat organlari va tashkilotlari faoliyatiga zamonaviy boshqaruv tamoyillarini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 09.03.2020 yildagi 133-sonli qarorini ham yaqqol misol qilishimiz Bozor iqtisodiyotini rag'batlantirishni tartibga solish choralarini qo'llab-quvvatlash chora tadbirlarni ishlab chiqilish kerak. Bu ko'plab muammolarga yechim bo'ladi. Ko'p hollarda siyosat vositalari mustaqil ravishda ishlab chiqilgan va bir-biriga zid bo'lishi mumkin.

Siyosiy - iqtisodiy masalalarga ko'proq e'tibor qaratish va uni ahamiyatini yanada oshirish kerak. O'zgarishlar sekin bo'lishiga sabab, o'z manfaatlariga putur yetkazishi mumkinligiga ishonadiganlar tomonidan turli xil to'sqinliklar qilinishi mumkinligidir. Bular yirik biznes egalari, korporatsiyalar egalari bo'lishi mumkin. Shuning uchun har bir holat, jarayon va chora-tadbir ishlab chiqilganda, o'zgarishlarga qarshi bo'lishi mumkin bo'lganlarni aniqlash, o'zgarishlar oldida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan to'siqlarni bartaraf etish choralarini ko'rish muhim hisoblanadi.

Yashil iqtisodiyotga o'tish va barqaror rivojlanishga erishishda xususiy tashkilotlarning o'rnigina emas, balki fuqarolik jamiyatining yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida faol ishtiroki va hissasiga to'sqinlik qiluvchi cheklovlar olib tashlanishi kerak. Fuqarolik jamiyati joylardagi yuz berayotgan voqea va hodisalar bilan yaqindan tanishish, mahalliy aholi bilan yaqindan hamkorlik qilishi lozim hisoblanadi. Qolaversa, mamlakat ham xususiy tadbirkorlik sektorlarining barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadigan loyiha va tadbirlarni moliyalashtirishni qo'llab-quvvatlashi kerak. Tijorat banklarini ham tartibga solish va rag'batlantirish choralarini orqali barqaror rivojlanish loyihalarini qo'llab-quvvatlashni rag'batlantirish kerak. Banklarni yer spekulyatsiyasini rag'batlantiradigan kreditlar berish yoki atrof-muhitga zarar yetkazuvchi va ifloslantiruvchi faoliyatni moliyalashtirishni to'xtatish uchun tegishli choralar ko'rish kerak.

Mamlakatning hokimiyat tashkilotlari ko'kalamzorlashtirish ishlarini takomillashtiradi. Turli jamoat birlashmalari va jismoniy shaxslar tomonidan, bu davlat idoralari, maktablar, kasalxonalar, pochta bo'limlari va boshqa jamoat binolari qurilishini ko'kalamzorlashtirishni o'z ichiga oladi. Boshqa xarajatlar atrof-muhitga zarar yetkazmaydigan ofis uskunolari va materiallarini sotib olishni o'z ichiga oladi. Misol uchun elektr energiyadan foydalanishda, tabiiy zahiralardan foydalanish, ya'ni quyosh nurlari orqali quyosh batarialaridan davlat tashkilotlari va korxonalar uchun foydalanish. Savdo siyosati yaxshi shakllantirilsa, yashil iqtisodiyotga o'tishni qo'llab-quvvatlashda samarali vosita bo'lishi mumkin. Agar mamlakatda ishlab chiqilgan savdo siyosati mahalliy bozorni qondirish va eksport qilish uchun atrof-muhitga oid tovarlar hamda xizmatlar, texnologiyalarga investitsiyalar qilish uchun munosib sharoit yaratishi mumkin. Shuningdek, u xorijiy ekologik texnologiyalardan foydalanishni rag'batlantirishi ham mumkin.

Shuni ta'kidlash kerakki, barqaror rivojlanishga barchaga mos keladigan yagona yondashuv yo'q. Barqaror rivojlanishga erishish uchun yashil iqtisodiyot vositasi yoki vositasidan qanday foydalanishga mamlakatlar tayyor bo'lishi davlatlar tomonidan ishlab chiqilishi, loyihalashiga bog'liq hisoblanadi. Bu mamlakatlarning yashil iqtisodiyotga o'tishga tayyorlanish tezligi, ularning ustuvorliklari, ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari va imkoniyatlariga bog'liq.

Iste'molchilar ehtiyojining cheksiz o'sishi natijasida sayyoramizni yo'q qiladigan turli xil fabrikalarning ishlashi ham tobora ortmoqda. Insonlar har doim ko'proq narsani xohlashlari sababli, bozor talabi va o'sib borayotgan aholi yer yuzidan cheksiz foydalanishga olib keladi.

Xulosa o'rnida shuni aytishimiz mumkinki, biz qilayotgan yoki qilmayotgan har bir harakatimiz atrofimizdagi dunyoni shakllantiradi. Uning qay holatda shakllanishi va rivojlanishi yoki yo'q bo'lib ketishi insonlarga bog'liq. Yashil iqtisodiyotga o'tish turli xil sarf - harajatlarning kamayishini, atrof-muhitni saqlab qolish imkonini, mamlakatning tovar eksportini oshirish, xususiy tadbirkorlikni yanada rivojlantirishga imkon yaratadi. Xorijiy texnologiyalarni keng joriy qilish va ish sifatini takomillashtirishga ham katta turtki bo'ladi. Bu texnologiyalar va innovatsion g'oyalar bilan ishlay oladigan kadrlarga bo'lgan talabni ham tobora ortishiga sabab bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. <https://zarnews.uz/uz/post/yashil-iqtisodiyot>
2. http://researchgate.net/publication/357097181_Shimoliy_yevropa_mamlakatlari
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 09.03.2020 yildagi 133-sonli qarori.

O'ZBEKISTON VA QOZOG'ISTON MAMLAKATLARIDA IQLIM O'ZGARISHING AHOLI TURMUSH DARAJASIGA TA'SIRI

Berdimo'minova Zulfiya Zafar qizi¹

¹Nordic international university

[*berdimuminovazulfiya@gmail.com*](mailto:berdimuminovazulfiya@gmail.com)

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi O'zbekiston va Qozog'istondagi iqlim o'zgarishi inson hayotiga sohalariga ta'siri va shu tufayli iqlimiy o'zgarishlarning salbiy oqibatlarini oldini olish va yangicha turmush sharoitlariga moslashish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, iqlim o'zgarishi sohasidagi islohatlarda yurtimizdagi faollik va dunyo hamjamiyatining tutgan o'rni o'rganilgan.

Kalit so'zla: iqlim o'zgarishi, energiya, energiya samaradorligi, yashil iqtisodiyot, yashil energiya, sho'rlanish, eroziya, Parij bitimi.